

ՆՈՐԱՄՈՒԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ
ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՉԱՓՈՒՄԸ

Ռ. Մ. ԲՈՅԱԶՅԱՆ

Հայաստանի Հանրապետությունում տնտեսական բարեփոխումները բացահայտեցին մի շարք հիմնախնդիրներ, որոնց թվին են պատկանում գիտելիքի առևտրայնացումը, այդ ընթացքում ծագած սոցիալական գործընթացների կառավարումն ու դրանց կարգավորումը:

Նորամուծական զարգացման ընթացքում յուրաքանչյուր նոր սերունդ ընդլայնում է իր ազդեցության ոլորտը երկրի սոցիալական կյանքում, որը, տեխնոլոգիական թարմացման հնարավորությունների հետ կապված, իր արտահայտությունն է գտնում մարդկանց կյանքի որակի բարձրացման գործընթացներում: Այս հիմնախնդիրը լայնորեն ուսումնասիրվում է ինչպես տեսական, այնպես էլ գործնական տեսանկյուններից, հրատապ հետազոտությունների առարկա է դարձել նորամուծական զարգացման ժամանակակից տեսությունների, սոցիալական և կառավարչական համակարգային փոփոխությունների վերաբերյալ տարբեր հայեցակարգերի մշակման համար: Սակայն սոցիալական տեսանկյունից նորամուծական գործունեությունը դեռևս բավարարչափով ուսումնասիրված չէ: Ներկայումս լայն տարածում է ըստացել այն տեսակետը, ըստ որի «նորամուծական գործունեությունը կարող է ներկայացվել որպես ստեղծագործության և նորության ստեղծման գործընթաց, որն ըստ էության իրացնում է նորամուծական տարբեր արժեքները, նորամուծական պահանջմունքները և ձեռնարկատիրական ջանքերը» [1,17]: Գոյություն ունեն մաս այլ մեկնաբանություններ, որոնց հեղինակները դիտարկում են «նորամուծություն» հասկացության բովանդակության առանձին կողմերն ու բնութագրերը: Ոմանք էլ, ուսումնասիրելով գիտական և ընդհանրապես մտավոր գործունեության երևույթը՝ ընդգծում են նորամուծության հոգևոր, ստեղծագործա-

կան բնույթը, այն ներկայացում որպես աշխատանքային գործունեության շարժառիթ, վարքի եղանակ, որը որակապես տարբերվում է նախկինում եղած նույնատիպ երևույթներից [1, 20]:

Նորամուծությունները ցանկացած տնտեսական համակարգի կարևորագույն տարրերից են, սակայն դրանց նշանակությունն անհամեմատ կարևորվում է ժամանակակից գիտելիքահենք տնտեսության պայմաններում: Ակնհայտ է, որ նորամուծական զարգացումն ապահովվում է առանձին մարդկանց, աշխատանքային թիմերի ու խմբերի ստեղծագործական ակտիվության շնորհիվ: Հետևաբար՝ դրանք այն մարդիկ են, ովքեր արժեքներ են ստեղծում՝ կյանքի կոչելով նոր գաղափարներ [2,172]: Ահա այդ սուբյեկտներն էլ ձևավորում և ներկայացնում են նորամուծական գործունեության սոցիալական միջավայրը:

Զարգացման այս փուլի կարևոր խնդիրներից է դառնում նաև նորամուծական զարգացմանը համարժեք որոշումներ կայացնելու ընդունակ մասնագետների գործունեության կարգավորումը: Այս իմաստով՝ ՀՀ-ում կա նորամուծական գործունեության սոցիալական որոշակի բազա: Ըստ 2011թ. հրապարակված տվյալների՝ ՀՀ-ում բնակչության 0,2%-ն ունի գիտական աստիճաններ և կոչումներ, գործում են 81 կազմակերպություններ, որոնք իրականացնում են գիտատեխնիկական աշխատանքներ, ու հենց դրանք էլ հիմնականում ստեղծում են նորամուծական գործունեության ապահովման ու դրա սոցիալական գծերի ձևավորման միջավայրը [3,190]: Եթե սրան ավելացնենք նաև պրակտիկ նորարարների մեծ թվաքանակը, ապա ակներև է դառնում, թե որքան լայն է նորամուծական գործունեության սոցիալական բազան*:

Նորամուծական զարգացման աշխատանքներում ընդգրկված մարդկանց կարելի է բաժանել երեք գործառութային թիմերի՝

1. Մարդիկ, որ մշտապես գտնվում են ուսման, գիտելիքների ձեռքբերման գործընթացում:

* Թեև նորամուծությունների (գյուտերի) մի զգալի մասը տարիներ շարունակ ինչ-ինչ պատճառներով չի հավաստագրվում, վիճակագրությունն էլ դրանց վերաբերյալ ստույգ տվյալներ չի ներկայացնում:

2. Մարդիկ, որոնք գտնվում են կազմակերպիչների դերում:
3. Մարդիկ, որոնք իրականացնում են ստեղծարար կառուցողական գործառույթ [4, 275]:

Հասարակական կյանքում շարքային մարդիկ, առավել ևս՝ մասնագետները, միշտ էլ կարևորել են երևույթները նոր ձևով տեսնելու հնարավորությունը: Այս իմաստով՝ նորամուծական թիմի մեջ առանձնանում են այն անհատները, որոնք ունակ են իրենց շրջապատող աշխարհը այլ կերպ տեսնելու, այլ կերպ դիտարկելու, բաց և ընկալունակ լինել այն ամենի նկատմամբ, ինչ տեղի է ունենում իրական կյանքում: Նոր գործունեությունը կարող է ընկալվել որպես անհատի յուրահատուկ ընդունակություն՝ տեսնելու այն, ինչ թերևս տեսնում են նաև ուրիշները, սակայն մտածում են բոլորովին այլ կերպ: Թիմի այդպիսի անդամը ձրգտում է բացահայտել գործերի իրական վիճակը՝ չհենվելով ձևավորված կարծրատիպերի և հին պատկերացումների վրա: Նրա աշխատանքում կարևոր են դառնում փորձարարությունը և ժամանակակից տեխնիկական միջոցների ակտիվ օգտագործումը:

Նորամուծական գործունեության մեջ կարևոր դեր ունի փոճարարը: Նա կարող է տաղանդավոր չլինել, բայց պարտավոր է լինել բանիմաց և աշխատասեր: Տնտեսական զարգացման ընթացքում եղել են դեպքեր, երբ բազմաթիվ փորձարկումներ անհաջողության են մատնվել, միայն որոշակի փուլում է հաջողվում հասնել փորձարարության ծրագրային նպատակներին: Հենց իրենք՝ փորձարարներն են խոստովանում, որ փորձարկումների համար լավագույն ժամանակը վրա է հասնում, երբ այլևս ոչինչ չկա կորցնելու: Մշակելով նախատիպը՝ փորձնական նմուշը, փորձարարը մշտապես ժամանակի պակաս է զգում: Ուստի և անհրաժեշտ է երբեմն, առանց մտավախության, պատվիրատուին առաջարկել «հում» նմուշներ: Դա արագացնում է նորամուծական գործընթացը, խթաններ է ստեղծում նոր գաղափարների շղթայական ռեակցիայի ձևավորման համար: Փորձարարը չպետք է անտեսի նաև այն իրողությունը, որ նույն փորձնական նմուշի, ինչպես նաև առաջակվող ծառայության հաջող օգտագործումը տվյալ ֆիրմայի գլխամասային գրա-

սենյակում, դեռևս չի նշանակում դրա կիրառման անվերապահ հաջողություն նրա մասնաճյուղերում: Պահանջվում է փորձնական մմուշի կամ ծառայության ներդրման որոշակի տեղայնացում կամ դրա օգտագործման ընթացքում որոշակի ճկունություն, այսինքն՝ անհրաժեշտ են լինում որոշակի փորձարարական տարրեր տվյալ ոլորտի առանձնահատկությունների հաշվառմամբ: Օրինակ՝ հայտնի ֆիրմայի պլազմային հարթ էկրանով մեծ անկյունագծով հեռուստացույցների վաճառքը լավ չէր ընթանում [5, 25]: Ուսումնասիրությունները պարզեցին, որ դրա պատճառը ոչ թե ապրանքի համեմատաբար բարձր գինն է եղել, այլ այն, որ սպառողները կարծել են, թե այդ նոր մոդելը ոչ հարմար չափի տեղ կարող է գրադեցնել պատի վրա: Ամմիջապես յուրահատուկ լուծում գտնվեց. գովազդի նպատակով, թղթի վրա ներկայացվեց այդ հեռուստացույցի լիաչափ լուսանկարը: Այն միանգամայն հարմար էր պատին փակցնելու համար, և միաժամանակ հնարավորություն էր ընձեռում պարզելու այն հարցը, թե սենյակի հատկապես որ մասն է առավել հարմար՝ տեղադրելու տվյալ հեռուստացույցը:

Ինչպես ցույց է տալիս փորձը, պետք չէ հաճախորդին առաջարկել միշտ մեկ նախատիպ ու դրանով իսկ նրան դնել դժվար կացության մեջ: Որքան շատ լինեն նախատիպերը, այնքան մեծ կլինեն հաճախորդի ընտրության հնարավորությունները: Ընդ որում՝ դրանք պետք է լինեն պարզ և ոչ թանկարժեք: Փորձը վկայում է նաև, որ անհրաժեշտ է պարբերաբար դուրս գալ արդեն «հղկված ու ձևավորված» հունից, քանի որ յուրաքանչյուր անգամ այնտեղ կգտնվի մի ինչ-որ նոր բան: Որոնումների այսպիսի գործընթացը ընդունված է անվանել «խաչաձև փոշոտում» [4, 34]: Պատմությանը հայտնի են այդ գործընթացի նորամուծական ներուժի դրսևորման բազմաթիվ օրինակներ: Նշենք դրանցից ընդամենը մեկը, այն է՝ վերոհիշյալ գործընթացի օգնությամբ դաշնամուրի ստեղնաշարը «գրամեքենայի ձևափոխելու» նորամուծությունը:

«Խաչաձև փոշոտման» մեթոդի կիրառման պարագայում կարևորն այն է, որ խնդրի իրականացումն ունենա սիներգետիկ

արդյունք: Այդ նպատակով՝ աշխատանքային թիմերում անհրաժեշտ է ընդգրկել այնպիսի մասնագետների, որոնք իրենց մասնագիտացումների ոլորտներում ունեն լայն մտահորիզոն և բարձր որակավորում: Մասնագետների հետ տարվող աշխատանքը կարող է իրականացվել «բումերանգի սկզբունքով»: Մարդիկ բիզնեսում կամ որևէ այլ ոլորտում հասնելով որոշակի հաջողությունների, հաճախ կարծում են, թե գտնվում են իրենց նվաճումների բարձրակետում, և այլևս ոչինչ ավելացնելու կամ փոխելու տեղ չկա: Այս թեզով առաջնորդվելու դեպքում գործարարը վաղ թե ուշ դատապարտվելու է անհաջողության: Մինչդեռ ելքը միանգամայն պարզ է և որոշակի՝ փնտրել նոր գաղափարներ, կիրառել նոր գործիքներ, հետևողականորեն առաջ գնալ նորամուծական գործունեության ճանապարհով: Օգտագործելով «խաչաձև փոշոտման» մեթոդը ապրանքների և ծառայությունների սեփական արտադրություն կազմակերպելու նպատակով՝ անհրաժեշտ է շարունակաբար օգտվել արտերկրի ուսանելի փորձից, փորձառություն ձեռք բերել առաջատար ֆիրմաներում և կազմակերպություններում, ժամանակին կյանքի կոչել նորամուծությունները և, որ չափազանց կարևոր է, սեփական գուծունեության ոլորտում լինել նորամուծությունների ակտիվ սուբյեկտ:

Նորամուծությունների տարածման ու դրանց օգտագործման մասշտաբների ընդլայնումը խթանելու բացառիկ կարևոր նշանակություն են ստանում դրանց հեղինակների անձնային այնպիսի որակներ, ինչպիսիք են՝ նրանց քաղաքացիական դիրքորոշումը, անշահախնդրությունը, մարդասիրությունը, մեծահոգությունն ու բարեպաշտությունը: Դրա հանրահայտ ապացույցներից է մեքենաների անվտանգության գոտիների հայտնագործության հեղինակ Ն. Բոլինի գործունեությունը, երբ նա իր նորամուծությունը չարտոնագրեց սեփական Volvo ընկերությունում՝ դրանով իսկ մեծապես նպաստելով դրանց անարգել տարածմանն ու ներդրմանը, միլիոնավոր մարդկանց կյանքի ու անվտանգության պահպանությանը [3, 44]:

Նորամուծական գործունեության մեջ հաճախ անհրա-

Ժեշտ է դառնում հաղթահարել բյուրոկրատական տարբեր խոչընդոտներ, ինչպես նաև փնտրել ֆինանսավորման ոչ ավանդական աղբյուրներ: Այդպիսի դժվարությունները որպես կանոն կապված են ապագա նորամուծությունների մշակման մոտեցումները վերանայելու անհրաժեշտության հետ: Օրինակ՝ ծրագրային ապահովման սպասարկմանը ծառայող սարքավորումները որոշակի պարբերականությամբ ենթակա են փոխարինման՝ ծրագրային ապահովման նոր համակարգերի կամ նոր տեխնոլոգիաների կիրառման պահանջներին համապատասխանեցնելու նպատակով: Սա վերաբերում է նաև համացանցում տպագիր արտադրանքի՝ ամսագրերի և թերթի արտապատկերման խնդրին: Ուսումնասիրելով այս խնդիրը՝ առաջարկվեց ծրագիր ցանկացած չափի էկրանի համար: Իհարկե, երբեմն նորամուծության իրացումը կարող է արհեստականորեն ձգձգվել այնքան ժամանակ, մինչև գոյություն ունեցող ֆինանսատար և հնացած կառույցները նորերով փոխարինվեն:

Նորամուծական գործունեության մեջ գործակցության արդյունավետությունը մեծապես կախված է նաև գործընթացը գլխավորող մարդկանց պրոֆեսիոնալ պատրաստվածությունից, ստեղծարար մտածողության մակարդակից և որ կարևորն է՝ գործակցության կազմակերպման կարողությունից և հմտությունից: Այս առումով՝ մասնագետների շարունակական կրթության ապահովումը և նպատակային խորհրդատվության կազմակերպումը բացառիկ նշանակություն են ստանում նոր տիպի տնտեսության և մրցակցային հարաբերությունների համակարգում:

Խորհրդատվության գործընթացի ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ ընկերության և նրա անձնակազմը ներկայացնող մարդկանց համատեղ գործակցային աշխատանքի արդյունավետության ապահովումն առավել հեռանկարային է և բացառիկ շահավետ, քան սեփական գաղափարները պատվիրատուին առաջարկելը: Խորհրդատվական ֆիրմայի ներդրումը հաճախորդի ներդրումից դժվարությամբ տարբերելու դեպքում միայն կարելի է անել հետևություն, որ աշխատանքը ճիշտ ուղղությամբ է ընթանում: Համագործակցության կազմակերպման իդեալա-

կան նախատիպ է ֆուտբոլը՝ որպես թիմային խաղ, որտեղ չի կարելի հաջողության հասնել՝ առանց ամբողջ թիմը կազմող մարդկանց ներդաշնակ փոխգործակցության:

Յուրաքանչյուր նորամուծական ծրագրի հիմնական շարժիչ ուժը ձեռներեցն է, նրա նախաձեռնությունը, աշխատանքային խմբերում դերերի ճիշտ բաշխման ունակությունը, նորամուծական գործընթացի տարբեր փուլերում կառավարման, ճիշտ ժամանակին փոփոխություններ կատարելու, ինչպես նաև ծագած հնարավորությունները ճիշտ գնահատելու ունակությունը: Փորձը ցույց է տալիս, որ ձեռնարկատիրական հաջողությունը կախված չէ ո՛չ գործարարի տարիքից, ո՛չ նրա բազային կրթությունից, ո՛չ էլ սոցիալական վիճակից: Յուրաքանչյուրին է տրված հաջողության հնարավորությունն զգալու և գիտակցելու: Հաշվի առնելով ռիսկի գործոնը՝ անհրաժեշտ է հնարավորինս ճիշտ կողմնորոշվել ու չվախենալ հնարավոր ձախողումներից, քանի որ շատ հաճախ, որքան էլ զարմանալի է, ձախողումները և նույնիսկ դրանց պարբերաբար կրկնվելն ի վերջո հարթում են հաջողության հասնելու ճանապարհը: Ինչպես վկայում է փորձը, յուրաքանչյուր հաջողված, բարձր ռիսկային ծրագիր, որպես կանոն, հաճախակի հայտնվել է կործանման եզրին, սակայն ծրագիրն, այնուամենայնիվ, ի վերջո կյանքի է կոչվել հմուտ, նորամուծական կառավարման շնորհիվ:

Նոր ընկերությունների հաջողության վճռական գործոնները միշտ էլ այն մարդիկ են, ովքեր ղեկավարում են ընկերությունը, ձևակերպում ընկերության ռազմավարությունը, հիմնական նպատակները, թիրախներն ու դրանց հասնելու հիմնական ուղիները, որոշում ընթացիկ գործունեության բովանդակությունը և, վերջին հաշվով, պատասխանատվություն կրում նախանշված խնդիրների իրականացման համար: Կարծում ենք՝ ղեկավարի առավել կարևոր հատկանիշը պետք է լինի ստեղծագործող անհատների թիմը ղեկավարելու ունակությունը, ով, ըստ արժանվույն գնահատվելով թիմի անդամների կողմից, կստանձնի առաջնորդի դերը թիմում: Այդ դերը բարդ է և բազմակողմ: Որպեսզի այն հաջողությամբ իրականացվի, ղեկավարը, բացի

վերը նշված հատկանիշներից, նաև պետք է ունենա արագ որոշումներ կայացնելու ունակություն, օժտված լինի նորամուծական մտածողությամբ և տիրապետի նոր գիտելիքների անհրաժեշտ պաշարի, կարողանա ամուր կապեր հաստատել նպատակային կամ նոր ձևավորվող շուկայի մասնակիցների հետ: Նորամուծական գործունեության հարցերով զբաղվող մասնագետը կամ ղեկավարն անհրաժեշտորեն պետք է ունենա՝

- մասնագիտական որակյալ կրթություն և աշխատանքային հարուստ փորձ.
- կուռ տրամաբանություն.
- թափանցիկ գործելակերպ.
- աշխատասիրություն.
- ազնվություն.
- թիմ ձևավորելու ունակություն.
- լարված աշխատանքային գրաֆիկին «դիմանալու» ունակություն.
- գործընկերներին, ինչպես նաև այլ անձանց լսելու բարձր կուլտուրա.
- նոր նախագծերը շահագրգիռ ձևով քննարկելու և գնահատելու կարողություն.
- դժվար, ինչպես ընդունված է ասել՝ «ուժերից վեր» խնդիրները լուծելու և աշխատանքին նպատակներին հասնելու կամք ու հետևողականություն.
- ձեռքի տակ եղած միջոցներն ու հնարավորություններն առավել նպատակային և արդյունավետ օգտագործելու կարողություններ ու հմտություններ:

Այդպիսի ղեկավարի և աշխատակիցների միջև գործնական սերտ հարաբերություններն ու շփումները բարենպաստ միջավայր են ստեղծում փոխվստահության համար, էապես նպաստում են կայացվող որոշումների և նախաձեռնությունների հաջողությանը: Կարևոր է ձևավորել այնպիսի թիմ, որը գործնականորեն ընդունակ կլինի արդյունավետ գործունեություն ծավալելու միայն ղեկավարի կողմից անհրաժեշտ նվազագույն ցուցումների պարագայում: Այդպիսի թիմում ղեկավարի հիմնական գոր-

ծիքն է դառնում «ուղեղային գրոհը»: «Միասին աշխատելով՝ մարդիկ ստեղծում են ավելի մեծ բան, քան նրանց անհատական մտավոր ջանքերի ամբողջության շնորհիվ: Չարգացած կազմակերպությունները կենտրոնացնում, վերամշակում և մաքրում են գիտելիքները» [4, 276]: Մարդիկ հիմանխնդիրները լուծում են՝ օգտագործելով «ուղեղային գրոհը», ստեղծագործական ուժերն ու գիտելիքները, որոնք նրանք ձեռք են բերում կուտակված փորձից: Համատեղ աշխատանքը բազմապատկում է մարդկանց գիտելիքները, որ կուտակվել են կազմակերպության գործունեության արդյունքում, և միաժամանակ ավելի են ընդլայնվում ապագա հաջողության ձեռքբերման պայմանները բարելավելու իրական հնարավորությունները:

ՀՀ տնտեսության մեջ և մասնավորապես առանձին ընկերություններում կարևոր է դառնում նորամուծական գիտելիքների սոցիալական ուղղվածության կառավարումը, որովհետև ձեռնարկատիրական ցանկացած ոլորտում առկա է որոշակի տեղեկատվական բաղկացուցիչ, ընկերությունների ղեկավարներն ու աշխատակիցները գերբեռնված են տեղեկատվությամբ, աշխատակիցները զգալի աշխատաժամանակ են ծախսում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման և անհրաժեշտ գիտելիքների ու տեղեկությունների ձեռքբերման նպատակով իրականացվող շփումների վրա: Ընկերությունից հեռացող աշխատակիցների հետ միաժամանակ «կորչում են» նաև նրանց փորձն ու գիտելիքները: Այդ պատճառով էլ անհրաժեշտ է պահապանել աշխատակիցների ոչ միայն ձևակերպված (փաստաթղթավորված), այլև դեռևս չձևակերպված գիտելիքները: Սուր անհրաժեշտություն է զգացվում արդյունավետ և հմտորեն կառավարելու հաճախորդների ու գործընկերների վերաբերյալ տեղեկատվական հոսքերն ու գիտելիքները:

Ցանկացած ընկերության համար, անկախ նրա մեծությունից, հավելյալ արժեքի ստեղծման աղբյուր է ծառայում կուտակված փորձի որակը, վերջինիս «պիտանիությունը» ձեռնարկության առջև ծառայած արդիական, բարդ արտադրական և կազմակերպչական խնդիրներ լուծելու գործում: Հետևաբար՝

փորձը գործնականում մասնագետի ձեռք բերած այն ունակություն է, որի շնորհիվ նա ընդունակ է դառնում գործունեություն իրականացնելու որոշակի ոլորտում, հնարավորինս արագ ու որակով լուծելու տիպային և ոչ ստանդարտ խնդիրները: Նորամուծության զարգացումը, նրա սոցիալական ուղղվածության խորացումը անմիջականորեն կախվածության մեջ են գտնվում գիտելիքի, ունակությունների, հմտությունների և փորձի ինտեգրվածության աստիճանից:

Այսպիսով՝ նորամուծական գործունեության կառավարման մեջ սոցիալական բաղադրիչը բացառիկ կարևոր դեր է կատարում: Սոցիալական միջավայրը ձևավորում է նորամուծական գործունեության հիմքերն ու աղբյուրները, նախադրյալներն ու նպատակները: Այս միջավայրում «աշխատում են» բազմաթիվ սոցիալական գործոններ, որոնք մեծ ազդեցություն են թողնում նորամուծական գործունեության արդյունքների վրա:

ՀՀ-ում ազգային նորամուծական տնտեսության ձևավորումը դարձել է հույժ անհրաժեշտություն: Այս նպատակով՝ վերլուծվել են նորամուծական գործունեության որոշակի կողմեր, շեշտադրվել են ոլորտի մի քանի հիմնահարցեր, և փորձ է արվել բացահայտելու նորամուծությունների հրատապությունն ու սոցիալական ուղղվածության ապահովման կարևորությունը գիտելիքահենք տնտեսության ստեղծման գործընթացում: Նորամուծական գործունեությունը դիտարկվել է որպես ստեղծագործական գործընթաց, որում շարժիչ ուժի դեր է կատարում ձեռնարկատերը: Պարզաբանվել են նորամուծությունների հոգևոր, ստեղծագործական ու սոցիալական կողմերը և կարևորվել դրանց արդյունավետ կառավարումը: Ներկայացվել են նորամուծական գործունեության ոլորտում գործակցության ժամանակակից ձևերն ու մեթոդները: Պարտադիր է համարվել՝ նորամուծական գիտելիքների սոցիալական ուղղվածության կարգավորումը ՀՀ ամբողջ տնտեսության մեջ և դրա առանձին օղակներում:

Առանցքային հասկացություններ. *նորամուծություն, նորամու-*

ծախան գործունեություն, սոցիալական փորձարար, նորամուծական թիւ, գիտելիք:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Инновационный менеджмент/ Под.ред. Л.Н. Оголевой, -М.: Информ-М, 2001. - 464с.
2. Питер Ф. Друкер. Бизнес и инновации, -М.: ООО “И.Д. Вилиамс”, 2007.- 432с.
3. ՀՀ սոցիալական վիճակը 2010թ-ին: ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն, Վիճակագրական ժողովածու, Երևան, 2011. - 388 էջ:
4. Kelley T. with Littman J. The ten faces of Innovation. Strategies for heightening Creativity. IDEO’s Strategies for Beating the Devil’s Advocate & Driving Creativity throughout Your Organization. L.: Profile Books LTD, 2006.-354 p.
5. Такер Роберт Б., Инновации как формула роста. Новое будущее ведущих компаний/Пер.с англ.-М.:ЗАО “Олимп-Бизнес”, 2006.- 240 с.

Ր.Մ. БОЯДЖЯՆ

СОЦИАЛЬНОЕ ИЗМЕРЕНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Резюме

Формирование национальной инновационной экономики в РА стало необходимостью. С этой целью были проанализированы и исследованы отдельные стороны инновационной деятельности, подчеркнуты некоторые проблемы этой сферы, определена ее социальная направленность. Инновационная деятельность рассматривается как творческий процесс, в котором предприниматель играет роль движущей силы. Были выявлены духовные, творческие и социальные стороны инноваций, опреде-

лена значимость их эффективного управления, представлены современные формы и методы сотрудничества в инновационной деятельности. В экономике РА и в ее разных областях необходимым считается регулирование социальных аспектов инновационных знаний.

Ключевые понятия: *инновация, инновационная деятельность, социальный тестировщик, инновационная команда, знание.*

R.M. BOYAJYAN

THE SOCIAL MEASURING OF INNOVATIVE ACTIVITY

Summary

The formation of national innovative economy has become a necessity in the RA. For this purpose some aspects of innovative activity were analyzed and studied, some issues of this sphere were highlighted and the social orientation of the innovations was defined. Innovative activity has been considered a creative process, in which the entrepreneur plays the key role. The spiritual, creative, and social aspects of innovations were identified and their effective management was prioritized. Modern forms and methods of innovative cooperation were presented. Regulation of social aspects of innovative knowledge is considered mandatory in the RA economy and in its various sectors.

Key concepts: *innovation, innovative activity, social tester, innovative group, knowledge.*